

Očediti provincialne cieste

Vičkrat se zgodijo cestne nesreče zavojem nemarnosti. Ob njih rastejo drevesa in garmovje, ki zapirajo vozni- kom vidljivost med sabo. Posebno kadar je listje na drevesih puno vode, se te spregujejo, zviesajo nad cje- sto, kar spravlja v veliko ne- varnost šoferje in ljudi, po- sebno če se gre za autobuse. Po nemarnosti je paršlo že vičkrat do nesreč. Ciesta, ki narbuj potrebuje, da bi bla očejena, da bi pod- klietli drevesa nad njo in pod njo, je tista pa- noramska, ki pelje iz Stare Gore do križišča par Ruki- nu. Nič buojša pa ni tista, ki pelje od Klodiča do Raz- potja na Krasu. Po pravici povjedano so ob tej cesti pred kratkem nakaj podklie- stli, a tuo je šele premalo. Pišemo te varstice, ker go- darnjajo usi šoferji, pa tudi zatuo, ker turistit se ne vo- zijo radi po cestah, kjer je nesigurnost. Upamo, da bo Provinca preca odpravila to nevšečnost.

SV. LENART

KOSCA

V torak, 5. julija, nas je na hitro zapustila naša va- snjanka Maria Rosa Toma- setig, vdova Terlicher. Stara je bla 75 liet.

Rajnko Marijo je doletie- lo. Odpejali so jo v čedajski špitau, a je že med potjo u- marla.

Na nje pogreb, ki je biu v Kosci v četartak popudne.

Novi Matajur

Leto IV - Štev. 15 (87)
UREDNIŠTVO in UPRAVA
Čedad - Via B. De Rubels 20
Tel. (0432) 71190
Poštini predal Čedad štev. 92
Casella postale Cividale n. 92

ČEDAD. 1.-15. avgusta 1977
Autorizz. Tribun. di Trieste n. 450
Izdaja ZTT
Tiskarna R. Liberale - Čedad

Izhaja vsakih 15 dni
Posamezna številka 150 lir
NAROČNINA: Letna 3000 lir
Za inozemstvo: 3500 lir
Poštini tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska
Trst 11-5374

Odgovorni urednik: Izidor Predan
Quindicinale
Za SFRJ 40 ND - Žiro račun
50101-603-45361
» ADIT » DZS, 61000 Ljubljana,
Gradišče 10/II - Telefon 22-207

Sped. in abb. post. II gr./70
Poština plačana v gotovini
OGLASI: mm/st + IVA 12%
trgovski 100, legalni 200
finančno-upravni 150,
osmrtnice in zahvale 100,
mali oglasi 50 beseda

KAMENICA

6. KULTURNO SREČANJE MED SOSEDNIMI NARODI

Govor prof. Beppina Krizetiča - Kljub slabemu vremenu velika udeležba

V soboto 30. in nedeljo 31. julija se je vršilo na Kamenici tradicionalno kulturno srečanje med sosednimi narodi, ki so ga, kot običajno, priredila kulturna društva in Zveza izseljencev iz Beneške Slovenije.

Še nikoli v preteklosti ni bilo takšnega zanimanja za Kamenico, kakor letos. Čeprav so naznanjali plakati po celi Beneški Sloveniji program, so nas ljudje ustavljali po cestah, po vaseh in nas spraševali o podrobnostih programa ter zatrjevali, da se bodo kulturnega srečanja zagotovo udeležili.

Vsem je bilo žal, da je Kamenica lansko leto odpadla, a so razumeli vzroke, zaradi katerih je bila odpovedana ta naša važna prireditel. Po potresu, ki nas je tako hudo prizadel, je bilo treba usmeriti vse napore, delovanje in energije v pomoč prizadetemu prebivalstvu prej, za obnovo porušenih domov potem.

Letošnja prireditel Kamenice je bila zato še toliko bolj pomembna, ker so želeli naši ljudje, z množičnim nastopom, potrditi svojo življenjskost, svojo pripadnost, ljubezen do svoje zemlje, kulture in jezika, svojo željo do obnove, da bi lahko ostali na domači grudi in nadaljevali življenje po tradicijah svojih prednikov. Letos so želeli naši ljudje izpričati na Kamenici svojo hvaležnost matični domovini za konkretno solidarnost in veliko pomoč, ki nam jo

križal račune, kakor tudi prirediteljem.

Začelo je deževati v nedeljo že v jutranjih urah, vendar to ni preprečilo številnim prijateljem Kamenice, da bi ne šli gor pogledat, kako bo, če bo dež prenehal. Kameniška planota se je bila že napolnila, ko je po kratkem presledku začelo spet liti kot iz škafa. Ob nali- vu se je vršila tradicionalna maša v štirih jezikih, ob navzočnosti v- demskega pomožnega škofa Mons. Pizzonija, ki je prav tako ob nali- vu potem birmal otroke.

Ko je za nekaj časa prenehalo de- ževati, je nastopil koroški pevski zbor in žel od prisotnih velike aplav- ze. Za njim je nastopila folklorna skupina iz Passian di Prato, ki je prav tako navdušila občinstvo. Za njo je prišla na vrsto rezijanska folklorna skupina, ki je bila tako težko pričakovana, toda, žal, vreme- ji ni dovolilo, da bi izvedla svoj program do konca. Gledalci in po- slušalci so komaj utegnili zaploska- ti, ko so se morali na hitro umak- niti pod strehe kioskov in v osebne avtomobile. Niso hoteli odditi. Vztrajali so ob kioskih in v avtomo- bilih, niso se hoteli sprljazniti z dejstvom, da se bo njih Kamenica, njih slovenski praznik tako končal, toda dež je bil neusmiljen. Odpove- dali so mikrofoni in odpovedan je bil ves naslednji program, s plesom vred.

Kamenica ie bila direktno pove-

Pogled na deževno Kamenico - Nastopajo Rezijani

Discorso del prof. Beppino Crisetig all'incontro culturale dei popoli vicini

A nome dei Circoli Culturali della Benečia e dell'Unione Emigranti porgo il saluto a tutti i convenuti, a voi che siete venuti quassù dai paesi delle vostre Valli. in

poter svolgere la propria funzione storica a cavallo tra due mondi linguistici culturali, funzione che le viene troppo spesso negata, come lo dimostra anche il piano

confronti della nostra Comunità, è il trattato di Osimo che le popolazioni di tutta la fascia costiera hanno accolto con soddisfazione ed entusiasmo, come dimostrano an-

Občinski svet v Grmeku za pouk slovenščine

Sprejete tri važne
resolucije

V nedeljo, 10. julija, se je sestaj občinski svet v Grmeku, katerega se je udeležilo 14 od 15 občinskih svetovalcev. Lahko trdimo, da ni bila še nobena seja občinskega sveta v zgodovini te občine tako važna in plodovita kakor zadnja, o kateri pišemo. V razpravi o važnih problemih občine in njenega prebivalstva je bilo precej govora o osimskih sporazumih, o deželnem urbanističnem načrtu ter o stroških, oziroma finančnih bremenih, ki jih nalaga urbanizacija. Občinski svet je izrazil zadovoljstvo, da je prišlo do osimskega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo, kateri bo reševal še odprta vprašanja med našima dvema sosednima državama. V zvezi s tem je občinski svet s 13 glasovi proti enemu vzdržane- mu sprejel resolucijo, ki se glasi:

«Občinski svet želi izraziti zadovoljstvo vseh občanov za podpis osimskega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo. Ta sporazum, ki se vključuje v novo vzdusje odnosov med dvema državama, predstavlja važen vzgled za pravilne odnose med sosednimi državami. S trinajstimi glasovi proti enemu vzdržane- mu ugotavlja, da je morala v prete- klosti prenašati naša dežela nepre-

risti se ne vo-
ciestah, kjer je
Upamo, da bo
ca odpravila to

ENART

5. julija, nas je
ustila naša va-
ria Rosa Toma-
Terlicher. Stara
t.

arijo je doletie-
so jo v čedajski
že med potjo u-

greb, ki je biu
tartak popudne.
ino ljudi in vsi
so po svetu.

arijo bomo ohra-
a spominu.

zana mi

ki niso bile ne-
poškodovane,
a tudi arhitek-
bej zanimive in
nemalo truda se
nje uredilo in
si skupina mla-
ljev, ki oprai-
nišah najnujnej-
aja pa še cela
h vprašanj: za-
ažnih hišic je
ogi ljudje še ži-
ih barakah, ki
postavili; to ve-
m za tiste, ki
in živino. Tudi
o in tehničnimi
so najboljši, za-
ri obnovitvenih
deljevanju pri-
krat prezrli. Po-
lovanje pa vzb-
bivalstvom ob-
cijski načrt, ki
mejevalen in ne
adnje niti tistim
oi bili pripra-
astnimi prihran-
nov dom.

kakor letos. Čeprav so naznanjali
plakati po celi Beneški Sloveniji
program, so nas ljudje ustavljali po
cestah, po vaseh in nas spraševali
o pódrobnostih programa ter zatrje-
vali, da se bodo kulturnega sreča-
nja zagotovo udeležili.

Vsem je bilo žal, da je Kamenica
lansko leto odpadla, a so razumeli
vzroke, zaradi katerih je bila odpo-
vedana ta naša važna prireditve. Po
potresu, ki nas je tako hudo prizad-
del, je bilo treba usmeriti vse na-
pore, delovanje in energije v po-
moč prizadetemu prebivalstvu prej,
za obnovo porušenih domov potem.

Letošnja prireditve Kamenice je
bila zato še toliko bolj pomembna,
ker so želeli naši ljudje, z množič-
nim nastopom, potrditi svojo življen-
skost, svojo pripadnost, ljubezen do
svoje zemlje, kulture in jezika, svojo
željo do obnove, da bi lahko ostali
na domači grudi in nadaljevali ži-
vljenje po tradicijah svojih predni-
kov. Letos so želeli naši ljudje izpri-
čati na Kamenici svojo hvaležnost
matični domovini za konkretno soli-
darnost in veliko pomoč, ki nam jo
je nudila po potresu. Hoteli so tudi
izraziti svoje zadovoljstvo za dejst-
vo, da je prišlo do osimskih spo-
razumov med Italijo in Jugoslavijo
in zahtevo, da se ugodnosti, ki jih
predvidevajo ti sporazumi za obmej-
no prebivalstvo, raztegnejo tudi na
naše ozemlje, da bi te ugodnosti
pripomogle k našemu gospodarske-
mu, socialnemu in kulturnemu raz-
voju. O tem je govoril na Kamenici
tudi predstavnik naših društev,
prof. Beppino Krizetič, katerega go-
vor objavljamo v celoti.

Kakšna naj bi bila udeležba v ne-
deljo, nam je pokazala množična
prisotnost naših ljudi že na sobotni
prireditvi. Kamenica je bila napol-
njena. Z velikim zanimanjem so sle-
dili prisotni izvajanju določenega
programa, ki se je redno razvijal.
Najprej so nastopili beneški godci,
ki so s svojim izvajanjem navdušili
občinstvo, poseben uspeh pa sta
doživela Checco in Anna s prepe-
vanjem prirejenih naših narodnih
pesmi. Ko je nekaj po polnoči za-
gorel kres in razsvetljeval kame-
niško planoto, je še vse mrgolelo
ljudi. Pozno so šli spat, v upanju,
da se bodo po kratkem počitku spet
vrnili s svojimi sorodniki in števil-
nimi prijatelji, toda dež jim je pre-

**Predsednik vlade Andreotti je sprejel
v torek 9. tega meseca v Rimu delegacijo
Slovencev v Italiji.
V delegaciji je bil tudi predstavnik
beneških Slovencev.**

O tem bomo poročali v prihodnji številki.

ma, ko je po nastopu
začelo spet liti kot iz škafa. Ob na-
livu se je vršila tradicionalna maša
v štirih jezikih, ob navzočnosti vi-
demskega pomožnega škofa Mons.
Pizzonija, ki je prav tako ob nalivu
potem birmal otroke.

Ko je za nekaj časa prenehalo de-
ževati, je nastopil koroški pevski
zbor in žel od prisotnih velike aplav-
za. Za njim je nastopila folklorna
skupina iz Passian di Prato, ki je
prav tako navdušila občinstvo. Za
njo je prišla na vrsto rezijanska
folklorna skupina, ki je bila tako
težko pričakovana, toda, žal, vreme
ji ni dovolilo, da bi izvedla svoj
program do konca. Gledalci in po-
slušalci so komaj utegnili zaploska-
ti, ko so se morali na hitro umak-
niti pod strehe kioskov in v osebne
avtomobile. Niso hoteli odditi.
Vztrajali so ob kioskih in v avtom-
bilih, niso se hoteli sprljazniti z
dejstvom, da se bo njih Kamenica,
njih slovenski praznik tako končal,
toda dež je bil neusmiljen. Odpove-
dali so mikrofoni in odpovedan je
bil ves naslednji program, s plesom
vred.

Kamenica je bila direktno pove-
zana z radiom Trst A, poleg tega pa
je bila gor še ekipa radia Koper
ter dve televizijski ekipi: TG 2 ita-
lijanske TV in Alpe-Adria. Komaj
smo utegnili poslušat navdse zani-
miv govor, ki ga je imel v imenu
kulturnih društev Benečije prof.
Beppino Krizetič.

Govor prof. Krizetiča

»V imenu beneških kultur-
nih društev in Zveze emigran-
tov pozdravljam vse prisot-
ne, tako vas, ki ste prišli na
Kamenico iz naših vasi, pred-
vsem tiste, ki ste prišli iz
krajev, ki jih je potres naj-
bolj prizadel, kot tudi vas,
ki ste prišli iz bližnje Furla-
nije, iz Slovenije in s Ko-
roške.

Lanski potres je hudo pri-
zadel naše doline in med dru-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pogled na deževno Kamenico - Nastopajo Rezijani

Discorso del prof. Beppino Crisetig all'incontro culturale dei popoli vicini

*A nome dei Circoli Cultu-
rali della Benečia e dell' U-
nione Emigranti porgo il sa-
luto a tutti i convenuti, a voi
che siete venuti quassù dai
paesi delle vostre Valli, in
particolare a quelli venuti
dai paesi maggiormente col-
piti dal terremoto, ed a voi
che siete giunti dal vicino
Friuli, della Slovenia e della
Carinzia.*

*Dopo il terremoto che ha
sconvolto le nostre vallate
ed il Friuli e che ha causato
il rinvio dell'ormai tradizio-
nale incontro dei popoli vi-
cini, quest'anno ci ritrovia-
mo a Kamenica per rinnova-
re il vincolo di amicizia che
la nostra gente, abituata alla
millenaria pratica dell'auto-
gestione democratica ha sem-
pre cercato di mantenere e
vivificare nella dignità e nel
rispetto di ogni singola au-
tonomia e della Costituzione*

*Quest'incontro assume og-
gi più che mai valore parti-
colare, in quanto il terrem-
to ha accentuato in modo
più evidente i problemi del
sottosviluppo sociale e cul-
turale, dell'emigrazione e ha
fatto prendere coscienza alla
nostra gente, che non vuole
più essere oggetto, ma sog-
getto attivo della propria
storia, che vuole gestire in
prima persona il proprio de-
stino.*

*A riprova di questo ricor-
diamo alcuni fatti significa-
tivi avvenuti in questi ultimi
tempi.*

*Il dibattito democratico
fra tutte le forze politiche
dell'arco costituzionale sui
problemi non solo economi-
ci, ma anche culturali, di-
mostra una crescita politica
sociale della nostra gente
che chiede con fermezza di*

*poter svolgere la propria fun-
zione storica a cavallo tra
due mondi linguistici cultu-
rali, funzione che le viene
troppo spesso negata, come
lo dimostra anche il piano
urbanistico regionale che
considera le nostre zone po-
co più di un parco naturale
e che è stato perciò ampia-
mente criticato dalla popola-
zione e dagli amministratori.*

*La necessità di svolgere
questa funzione di ponte tra
due realtà viene messa in e-
videnza dagli incontri sempre
più frequenti tra le forze po-
litiche della nostra zona e la
comunità di Tolmino, incon-
tri che stimolano la cono-
scenza reciproca e permetto-
no di affrontare in modo
coordinato i problemi co-
muni.*

*Dobbiamo sottolineare an-
che la significativa presa di
posizione dell'assemblea dei
cristiani friulani circa i no-
stri diritti etnici, linguistici
e culturali. Ci piace constata-
re che l'opinione pubblica
friulana segue con attenzio-
ne i nostri sforzi e questo ci
dà una garanzia, in quanto
sappiamo di poter contare
sulla comprensione e sull'ai-
uto dei nostri amici friulani
i quali si battono per gli stes-
si diritti.*

*Con particolare soddisfa-
zione ringraziamo il Vescovo
ausiliare mons. Pizzoni il
quale con la presenza ancora
una volta ribadisce la posi-
zione ufficiale della chiesa u-
dinense nei confronti della no-
stra comunità slovena.*

*Certamente il fatto che ha
maggiormente contribuito al-
la distensione e alla coopera-
zione tra l'Italia e la Jugosla-
via e contemporaneamente
anche ad una apertura nei*

*confronti della nostra Comu-
nità, è il trattato di Osimo
che le popolazioni di tutta la
fascia costiera hanno accolto
con soddisfazione ed entu-
siasmo, come dimostrano an-
che diversi ordini del giorno
approvati da vari consigli co-
munali, come a Cividale, San
Pietro e Grimacco.*

*Qui nella nostra terra da
molti anni ci siamo riuniti
senza pregiudizi per svilu-
pare nell'attuazione pratica i
reciproci rapporti la cono-
scenza, la comprensione at-
traverso dialoghi fra popoli
che vivono a contatto diretto
nonostante confini politici
che potrebbero sembrare del-
le barriere.*

*Quest'amicizia che cerca di
eliminare i confini-barriere si
è manifestata in modo eviden-
te e concreto subito dopo il
terremoto, quando la nostra
terra così gravemente colpi-
ta si è trovata al centro di
una larga azione di solidarie-
tà internazionale che ha visto
qui da noi in prima fila la
Slovenia.*

*Si è creato così un rappor-
to più stretto tra le popola-
zioni slovene dei due versan-
ti, rapporto che al di là delle
ideologie ha rafforzato i vin-
coli storici, linguistici e cul-
turali.*

*Questa manifestazione ci
trova più consci ed uniti nel
chiedere che lo stato italiano
secondo i dettami della Co-
stituzione riconosca e rispet-
ti i nostri diritti linguistici,
etnici e culturali, nel chie-
dere uno sviluppo economico e
sociale che permetta alla no-
stra comunità di ricucire la
trama sociale lacerata dagli
squilibri e dall'emigrazione
massiccia e di rivivere cul-
turalmente.*

la še nobena seja občinskega sve-
ta v zgodovini te občine tako važ-
na in plodovita kakor zadnja, o ka-
teri pišemo. V razpravi o važnih
problemih občine in njenega prebi-
valstva je bilo precej govora o
osimskih sporazumih, o deželnem
urbanističnem načrtu ter o stro-
ških, oziroma finančnih bremenih,
ki jih nalaga urbanizacija. Občinski
svet je izrazil zadovoljstvo, da je
prišlo do osimskega sporazuma med
Italijo in Jugoslavijo, kateri bo
reševal še odprta vprašanja med
našima dvema sosednima država-
ma. V zvezi s tem je občinski svet
s 13 glasovi proti enemu vzdržane-
mu sprejel resolucijo, ki se glasi:

«Občinski svet želi izraziti zado-
voljstvo vseh občanov za podpis
osimskega sporazuma med Italijo
in Jugoslavijo. Ta sporazum, ki se
vključuje v novo vzdušje odnosov
med dvema državama, predstavlja
važen vzgled za pravilne odnose
med sosednimi državami. S trinaj-
stimi glasovi proti enemu vzdržane-
mu ugotavlja, da je morala v prete-
klosti prenašati naša dežela nepre-
mostljive ovire za svoj socialni
in ekonomski razvoj, katere so pri-
vedle do sedanjega nevdržnega
stanja degradacije, razvidne iz ma-
kroskopične emigracije ter nizkega
nivoja družbenega življenja. Izraža
željo, da parlament, kakor tudi de-
želni svet Furlanije - Juljske
krajine, poskrbita tudi s posebnim
zakonom za zaščito slovenske etnič-
ne skupnosti, za realizacijo vseh
tistih ukrepov, ki jih predvideva o-
simski sporazum, da omogočijo pra-
vilni socio-ekonomski razvoj naše
dežele in še posebej naše občine. V
tem kontekstu je tudi potrebno,
da se doseže pravilna rešitev po-
trebe po pouku slovenskega je-
zika».

Po občinskem svetu v Čedadu in
v Špetru Slovenov je to tretja re-
solucija naših občinskih svetov z
zahtevo po priznanju in ureditvi
manjšinskega vprašanja v Beneški
Sloveniji, ter raztegnitvi na naše
ozemlje vseh ugodnosti, ki jih vse-
buje osimski sporazum. Resolucija,
ki jo je sprejel občinski svet v
Grmeku, se nam zdi odločno bolj na-
predna in konkretna kot prejšnji dve,
ker jasno zahteva tudi uvedbo pou-
ka slovenskega jezika. Upamo, da
bodo zgledu grmiške občine sle-
dile tudi druge v naših dolinah.
Kakor smo na začetku povedali, je
občinski svet v Grmeku sprejel še
drugi dve važni resoluciji. Resolu-
cijo proti finančnim bremenom, ki
jih predvideva urbanizacija se glasi:

«Občinski svet, upoštevajoč seda-
njo urbanistično zakonodajo, ki
predvideva kot osnovni element po-
vračilo stroškov za urbanizacijo na
osnovi parametrov, povzroča nadalj-
nje poslabšanje že obstoječe neraz-
vitosti grmiške občine. V resnici,
zaradi realnosti, povezane v revno
gospodarsko strukturo, in zaradi
neadekvatnih urbanističnih inštru-
mentov, se sedanja gradbena proiz-
vodnja omejuje samo na popravilo
hiš. Ugotavlja, da se nahaja občina
v tem primeru še bolj na robu in
ne more dobiti sredstev, ki jih pred-
videva sedanja zakonodaja, za pr-
venstvena in sekundarna urbanistič-
na dela. Izraža željo, da morajo biti

(Nadaljevanje na 2. strani)